

Адамовіч Г. Я.

Балгарская літаратура

Балгарская літаратура, самая старажытная са славянскіх літаратур. Развіваецца на балг.мове.

Узнікла ў эпоху Першай Балг.дзяржавы (681–1018) на аснове пісьменнасці (гл.Стараславянская мова), што зарадзілася ў Балгарыі дзякуючы дзейнасці братоў-асветнікаў Кірыла і Мяфодзія, якія стварылі слав.азбуку (гл.Кірыліца) і правапіс. Дзейнасць Охрыдскай (Клімент Охрыдскі) і Праслаўскай (Канстанцін Праслаўскі Іаан Экзарх Балгарскі, Чарнарызец Храбр) літ.школ па перакладу з грэч.мовы богаслужэбных кніг, пашырэнне асветы і літ.ведаў у час царавання Сіямона (893–927) садзейнічалі росквіту кніжнасці, вядомаму як “залаты век” балг.культуры. Балгарская дзяржава далучылася да шматвяковай візантыйскай культуры (гл. Візантыйская літаратура) і наследаваных ад антычнасці духоўных каштоўнасцей (пераклады антычных міфаў, “Катэгорыі” Арыстоцеля, “Апавяданні пра Эзопа”, 14 ст. і інш.). У арыгінальных творах стараж. балг. пісьменнікі ставілі пытанні стварэння свету, паходжання чалавека, сэнсу жыцця, гісторыі слав.народаў, змяшчалі навук.звесткі (пахвальныя словы і павучанні Клімента Охрыдскага, “Шалтаднеў” Іаана Экзарха Балгарскага, “Аб літарах” Чарнарызца Храбра). Дэмакр.частку стараж.балг.л-ры складалі апокрыфы (перакладзеныя з грэч.мовы і арыгінальныя) і багамільская л-ра (ад назвы ерэтычнага, антыфеад.руху на Балканах – багамільства; вядома сярод найб.ранніх у сярэднявеквай Еўропе некананічных твораў), дзе адлюстраваліся антыфеад.погляды прыгнечаных слаёў насельніцтва. Пасля заняпаду, які перажыла Б.л. ў перыяд візантыйскага панавання (1018–1187) у эпоху незалежнасці балг.дзяржавы пачаўся яе новы ўздым. Перададраджэнскі характар мела дзейнасць Тырнаўскай літ.школы (Яўфімій Тырнаўскі, які пачаў выпрацоўку уніфікаванага правапісу і літ.стылю, Кіпрыян, Грыгорый Цамблак, Канстанцін Касцянецкі), у жыццях і пахвальных словах яе прадстаўнікоў прыкметны рост цікавасці да асобы чалавека, аўтарскага пачатку. Турэцкі прыгнёт, пад які Балгарыі трапіла ў 1393, затрымаў развіццё яе л-ры на некалькі стагоддзяў. Кніжная дзейнасць прадаўжалася пры цэрквах і манастырах і была сродкам фарміравання нац. самасвядомасці (Уладзіслаў Граматык, Сафійская літ.школа: Поп Пеё, Матэй Граматык). У нар.асяроддзі бытавалі юнацкія, гайдуцкія, гіст.песні, балады, легенды, казкі. Аднаўленню балг.мовы і л-ры садзейнічалі дамаскіны – зборнік пропаведзей грэч.пісьменніка 16 ст. Дамаскіна Студыта, перакладзеныя на дыялекты стараж.балг.мовы.

Б.л. Адраджэння (канец 18 – 2-я па. 19 ст.) выяўляла імкненні да сац.і нац. вызвалення. Яе пачынальнік – Паісій Хілендарскі, аўтар “Гісторыі славяна-балгарскай” (1762). Эстэтычную канцэпцыю рэнесанснай асобы распрацоўваў Сафроній Урачанскі ў “Жыцці і пакутах грэшнага Сафронія” (1805). У л-ры 1850–70-х гг. Адлюстраваны ўздым нац.-вызв. барацьбы, асн. кірункі тагачаснага паліт. жыцця – асветніцкі і рэвалюцыйны. Асветніцтва найб. яскрава выявілася ў л-ры сентыменталізму (П.Р.Славейкаў), матывы рэв.-патрыят. ўздыму – ў рамантызме (Г.Ракоўскі, Д.Чынтулаў). Творчасць аднаго з заснавальнікаў крытыч. рэалізму Л.Каравелава насычана сац.і рэв.праблематыкай. Вяршыней паэзіі балг. Адраджэння стала творчасць Х.Боцева, у якой рамантычны пачатак арганічна спалучаны з рэалістычным. У гэты перыяд у Б.л. складваліся жанры байкі і павучальнага апавядання (П.Берон), дыялогу (Г.Бозвелі), аповесці (У.Друмеў), літ.юкрытыкі (Н.Бончаў), драмы і інш. Засвойваючы новыя жанравыя і стылявыя формы, асабліва паэмы і сатыр.твораў, балг. пісьменнікі звярталіся да фалькл.традыцый. Узмацняўся ўплыў перадавой рус.культуры, твораў рус.рэвалюцыянераў-дэмакратаў.

Магутны штуршок развіццю Б.л., пераважна крытычнага рэалізму, дало вызваленне Балгарыі ад тур.прыгнёту (1878). Шырока распрацоўваліся сац.-паліт.і маральна-псіхал.праблематыка тэмы гарадскога і вясковага побыту, узбагачаліся жанры паэзіі (вершы і паэмы І.Вазавы, сатыр.вершы і байкі С.Міхайлоўскага) і прозы (аповесці, апавяданні і раманы Вазавы – яму належыць першы ў Б.л. раман “У ярме”, 1889–90; апавяданні М.Геаргіева, Т.Влайкава, Эліна Пяліна, Г.Стаматава, фельетона А.Канстанцінава, дакумент.проза З.Стаянава і інш.). Настроі дэкадансу выявіліся ў рэаліст.па свайму характару творах П.П.Славейкава, П.Ю.Тодарава, Дз.Дэбелянава. Традыцыйны сімвалістаў распрацоўваліся ў творчасці П.Яварава, Т.Траянава, Х.Ясенава. Пралетарская л-ра (матэрыяліст.эстэтыка Дз.Благоева, алегарычная паэзія Дз.Палянава, сатыр.проза Г.Кіркава) стаяла ля вытокаў л-ры сацыяліст.рэалізму, адным з пачынальнікаў якой быў у Б.л. Х.Смірненскі. 1-я сусв.вайна, Кастр.рэвалюцыя ў Расіі абвастрылі ідэйна-эстэт.барацьбу ў Б.л. Пісьменнікі рэв.накіраванасці групаваліся вакол сач. “Червен смях” (“Чырвоны смех”, 1919–23), “Нов път” (“Новы шлях”, 1923–25), “Пламък” (“Полымя”, 1924–25), “Наковалня” (“Кавадла”, 1925–33). У рэчышчы крытыч.рэалізму развівалася творчасць Эліна Пяліна, І.Ёўкава, А.Каралійчава, Г.Стаматава, С.Мінкава, Чудаміра і інш. Выразны антыфаш.характар набыла л-ра пасля антыфаш.паўстання 1923 – т.зв. вераснёўская л-ра (паэма Геа Мілева “Верасень”, зб.вершаў А.Расцветнікава

“Ахвярныя вогнішчы”, раман А.Страшымірава “Карагод”, проза Л.Стаянава і інш.). У 1930-я г. ў Балгарыі

Пасля 9.9.1944 у якасці асн.творчага метаду замацаваны сацыяліст.рэалізм. Выходзяць выданні Саюза пісьменнікаў: час. “Септември” (“Верасень”, з 1948), “Пламък” (з 1957), “Съвременник” (“Сучаснік”, 1971 і з 1974), газ. “Литературен фронт” (з 1944) і інш. У 1950-я г. найб.вядомасць набылі раманы “Тытунь” Дз.Дзімава, “Звычайныя людзі” Г.Караславава, “Іван Кондараў” Э.Станева, трылогія “Жалезная свяцільня”, “Прэспанскія званы” і “Ільёў дзень” Дз.Талева і інш. Рашэнні Красавіцкага 1956 пленума ЦК БКП садзейнічалі пераадоленню адгматычных з’яў у развіцці культуры, творчаму ўздыму і актывізацыі маст.пошукаў. Б.л.2-й паловы 20 ст.адлюстроўвала дынаміку жыцця, яе творам уласціва інтэлектуальна-філас.скіраванасць, маральна-этычныя праблематыка. У прозе на першы план вылучыліся малыя жанры: распрацоўвалася тэма антыфаш.Супраціўлення ў гады 2-й сусв.вайны (В.Андрэеў, Г.Геаргіеў, Д.Жоцеў), маральна-псіхал.аспекты вясковай праблемыткі (Г.Мішаў, В.Папоў, К.Грыгораў) і гарадскога жыцця (К.Калчаў, П.Вежынаў), праблемы духоўных і фізічных магчымасцей чалавека (Вежынаў, Станеў). З’яўляюцца творы на гіст.тэматыку (В.Мутафчыева, А.Дончаў, М.Х.Караславаў). Выкарыстоўваюцца ўмоўна-іншасказальныя формы (Г.Радзічкаў, Папоў), традыцыі фальклору (Н.Хайтаў, Радзічкаў, І.Пятроў). Называюцца лірычная (Дз.Фучэджыеў, І.Давыдкаў, Жоцеў, С.Паталеў, Б.Дзімітрова) і дакумент. (Дзімітрова, Я.Каранфілаў, К.Странджаў, Н.Хрыстозаў) проза, навук.-фантастычныя і прыгодніцкія жанры (Вежынаў, Б.Райнаў, А.Гуляшкі), эсэ (Хайтаў). Ствараюцца цыклы апавяданняў (Калчаў, Л.Петкаў, Папоў), “мікрараманы” (Радзічкаў, Давыдкаў, Р.Босеў). Паэзія адметная аналітызмам і псіхалагізмам, грамадз.пафасам, паглыбленнем лірычнага пачатку, “празаізацыяй” верша. Шматгранны вобраз сучасніка раскрываецца ў паэт.творах Э.Баграны, Н.Вылчава, Д.Габэ, А.Германава, А.Далчава, Н.Леўчава, П.Мацева, Дз.Мятодзіева, Дз.Панцялеева, Х.Радзеўскага, Л.Стэфанавай, Н.Фурнаджыева, Х.Фоцева, В.Ханчава. З’явіліся драматургічныя тваоры Д.Асенава, А.Васілева, К.Зідарава, І.Раоева, Т.Генава, творы дзхіцячых пісьменнікаў А.Босева, Н.Ланкава, Л.Мілевай, Г.Струмскага, крытыкаў і літ.-знаўцаў Т.Паўлова, М.Васілева, П.Данчава, П.Дзінекава, П.Зарава, Я.Каранфілава, Р.Лікавай, Э.Мутафава, Б.Нічева, С.Хаджыкосева, Г.Цанева, М.Цаневай, І.Цвяткова і інш.

Сувязі балг.і бел.л-р развіваюцца з стараж.часоў. На тэр. Кіеўскай Русі балг.кнігі траплялі яшчэ да прыняцця ўсх.славянамі хрысціянства (988). Б.л. была пасрэднай у пранікненне на Русь візантыйскай культуры, спрыяла

фарміраванню арыгінальнай стараж.рус.л-ры. Кананічныя кнігі, перакладзеныя Кірылам і Мяфодзіем з грэч.мовы на стараславянскую, да 988 былі вядомы ва ўрыўках' (т.зв."парымійніках"). Пачатак паўд.-слав.ўплыву на л-ру Кіеўскай Русі адносіцца да 10 ст. Астравірава евангелле перапісана ў 1056–57 са старабалг. арыгінала (не збырогся). Па рус.рэдакцыях вядомы "Азбучная малітва" Канстанціна Праслаўскага, самы ранні спіс жыцця Мяфодзхія, творы Клімента Охрыдскага, Іаана Экзарха Балгарскага, Чарнарызца Храбра. З Балгарыі да ўсх.славян траплялі творы (у пер.з грэч.мовы ці перапісаныя з балг.арыганілаў), скіраваныя на ўсталяванне хрысціянства: псалтыры, евангеллі, апосталы, жыцці, патрыстычная л-ра (Яфрэм Сірын, Іаан Дамаскін, іаан Златавуст), творы навук.характару (Ізборнікі Святаслава 1073, 1076; арт. "О образех" Георгія Хірабоска, "Фізіялог"), гіст.л-ра (хронікі Іаана Малалы і Канстанціна Манасіі, летапісы), свецкая л-ра ("Александрыя", "Троя"). У балг.кнігах, прынесеныя на Русь, былі звесткі з антычнай л-ры. Вял.папулярнасць мелі апокрыфы ("Хаджэнне Багародзіцы па пакутах"), багамільская л-ра ("Катарскі трэбнік", "Тайная кніга"). Асобн. балг.апокрыфы ўключаны ў "Аповесць мінулых гадоў". У сваю чаргу л-ра Кіеўскай Русі ўздзейнічала на паўднёvasлавянскую. З перакладных твораў, якія прыйшлі ў Балгарыю ў рус.рэдакцыях, найб.значныя: "Кормчая кніга", "Пралог", "Кананічныя адказы", "Аповесць пра Акіра Прамудрага", хроніка Георгія Амартага і інш. У Балгарыі былі вядомы "Жыцце Барыса і Глеба", "Слова аб законе і благадаци" мітрапаліта Іларыёна, "Жыцце Феадосія Пячэрскага" летапісца Нестара, творы Кірылы Тураўскага і інш. Сярод з'яў культ.жыцця, якія абумовілі т.зв. другі паўд.-слав.ўпыдў на Русь, было пашырэнне прынцыпаў Тырнаўскай літ.школы. Пасля захопу Балгарыі туркамі многія дзеячы балг.культуры перасяліліся ў Расію, на Беларусь і Украіну. Асветніцкая дзейнасць Кіпрыяна і Грыгорыя Цамблака, якія неаднаразова бывалі на Беларусі, садзейнічала ўмацаванню культ.узаема сувязей бел.і балг.народаў. Пропагандзі, пахвальныя словы, жыцці Грыгорыя Цамблака карысталіся на бел. землях папулярнасцю і ўплывалі на развіццё бел.аратарскай прозы. У 14–15 ст. на Беларусі распаўсюджваліся шматлікія творы і літ.зборнікі, якія спачатку складаліся або перакладаліся ў Балгарыі на царк.-слав.мову, а пасля пераносіліся на землі ўсх.славян. Адным з цэнтраў літ.ўзаемаабмену Беларусі з Балгарыяй быў Супрасльскі манастыр, дзе захоўваліся і перапісваліся літ.зб-кі балг. паходжання (гл.Супрасльскі рукапіс), друкаваліся кнігі, якія пранікалі і на паўд.-слав.змелі. Да балгарскіх рэліг.культ.традыцый звярталіся дзеячы брацкага руху 16 ст. на Беларусі. "Грамматика словенска..." Л.Зізанія, выдадзеная ў 1596, трапіла ў Балгарыю. Рукапіс спіс "Грамматики..." М.Сматрыцкага (выд. 1619)

зроблены балгарынам у сярэдзіне 17 ст. Гэты твор звязваюць з узнікненнем “Гісторыі славянабалгарскай” Паісія Хілендарскага. Блізкасць гіст.лёсу бел.і балг.народаў садзейнічала ўмацаванню іх культ.узаемасувязей у 2-й пал. 19 ст. В.Дунін-Марцінкевіч прысвяціў балг.народу вершаванае апавяданне “Славяне ў XIX стагоддзі” (1856), гал.герой якога, “сын Балгарыі мужнай”, змагаецца за свабоду народа. Цесная дружба звязвала Х.Боцева і вучонага, рэвалюцыянера беларуса М.Судзілоўскага. Вольналюбівымі матывамі прасякнуты бел.нар.песні пра падзеі ру.с-тур.вайны 1877–78 (“Прыляцелі гусі” і інш.). Адстойваючы права бел.народа развіваць родную л-ру, Ф.Багушэвіч спасылаўся на балгар, якія мелі свае кнігі і газеты. Я.Карскі пісаў пра блізкасць паходжання беларусаў і балгар, даследаваў пытанні балг.філалогіі, помніку стараж.балг.пісьменнасці прысвяціў арт. “Надпіс Самуіла 993” (1899). У 1912 Я.Купала напісаў верш “Забраны край” і “На вялікім свеце”, вітаў вызваленне ў выніку 1-й Балканскай вайны часткі тэрыторыі, якая доўга знаходзілася пад уладай Турцыі. У Балгарыі рана пазнаёміліся з творчасцю бел.песняра: у 1910 яго зб. “Гусляр” трапіў у асяроддзе балг.дэмакр.інтэлігенцыі, якая гарача ўспрыняла свабодалюбівыя матывы пазіі Я.Купалы.

З канца 1920-х г. у балг.друку публікуюцца пераклады асобных твораў бел.пісьменнікаў і артыкулы бел. (М.Мынкоў, З.Снежка) і балг. (Л.Стаянаў) аўтараў пра літ.жыццё Беларусі [час “Наковалня”, 1929; газ. “Работніцескі літэратурен фронт» («Рабочы літэратурны фронт»), 1932; «Щит», 1933; «Заря», 1940]. “Балгарская энцыклапедыя” (1936) змясціла артыкулы пра Я.Купалу і Я.Коласа, “Малая літэратурная энцыклапедыя” (1940) – пра Я.Купалу, Я.Коласа, З.Бядулю, М.Зарэцкага, М.Чарота, К.Чорнага і інш. У 1920–30-я г. ў бел. літ. часопісах (“Маладняк”, 1931, №2; “Узвышша”, 1927, №4–6; “Полымя”, 1929, №6) разглядалася пралет.л-ра Балгарыі, творчасць Боцева, Яварава, Ясенава, Геа Мілева, Кючюкава, Страшымірава, Л.Стаянава, Каралійчава, С.Лілянава, М.Марчэўскага (артыкулы Снежкі, Г.Бакалава), друкаваліся творы балг.аўтараў у перакладзе на бел.мову П.Броўкі, М.Хведаровіча і інш.Найб.увагу прыцягвала да сябе творчасць Смірненскага, у той час для бел.чытача яго імя стала сімвалам рэв. балг.пралетарыяту. Асобнымі выданнямі на бел.мове выйшлі сатыр.апавесць Канстанцінава “Бай Ганю” (1932), зб.апавяданняў Марчэўскага, К.Пырванава, Лілянава “Чотнікі” (1932). У 2-й па. 1930–пач.40-х г. у сувязі з узмацненнем манарха-фаш.дыктатуры ў Балгарыі літ.сувязі паслабелі.

Пасля 2-й сусв.вайны з утварэннем НРБ бале.-балг.сувязі набылі якасна новы характар, няспынна паглыбляюцца, развіваюцца іх формы. Асабліва пашырылася сфера маст.перакладу. У пач. 1970-х гг.у балгарыі створаны Саюз

перакладчыкаў. Пераклады твораў бел.пісьменнікаў сталі сістэматычна друкавацца ў балг.газетах і часопісах, тэматычных зборніках, анталогіях сусв.і сав.л-р. На балг.мове выйшлі: анталогіі “Беларускія апавяданні” (1968), “Беларускія паэты – адно пакаленне” (1971), “Дзесяць сучасных беларускіх апавядальнікаў” (1977), “Беларускія аповесці” (1978), “Пад пошум дубоў” (1981, апавяданні пра тагачасную вёску), кнігі выбр.твораў Я.Купалы і Я.Коласа (1962, 1982), П.Броўкі і А.Куляшова (1963), М.Танка (1964), П.Панчанкі (1965), Н.Гілевіча (1968, 1980), А.Вялюгіна (1974), Р.Барадуліна (1981), трылогія Я.Коласа “На ростанях” (1963), раманы І.Мележа “Людзі на балоце” (1971) і “Подых навалніцы” (1974), аднатомнік выбр.твораў К.Чорнага “Млечны шлях” (1978), выбр.творы В.Быкава ў 2 т. (1977), дакумент.кніга А.Адамовіча, Я.Брыля, У.Калесніка “Я з вогненнай вёскі...” (1980), кнігі прозы Б.Ідулі, М.Лынькова, І.Шамякіна, Адамовіча, Брыля, У.Караткевіча, Я.Сіпакова, В.Казько, І.Чыгрынава, творы для дзяцей і юнацтва. Бел.паэзія на балг.мову перакладалі П.Аліпіеў, Н.Антоніў, Баграна, Х.Бярбераў, Н.Вылчаў, Гарманаў, Давыдкаў, А.Далчаў, М.Ісаеў, Мятодзіеў, Х.Папоў, С.Палтонеў, А.Стаянаў, Л.Стаянаў. Сярод перакладчыкаў бел.прозы – М.Весілінаў, Г.Вылчаў, К.Геаргіева, Э.Гергава, І.Дайчанаў, П.Кынева, Л.Лашкава, І.Сокалаў, Т.Узунаў, С.Уладзіміраў, Э.Хаджева, р.Эўцімава і інш. Бел.пісьменнікі М.Калачынскі і І.Новікаў удзельнічалі ў вызваленні Балгарыі ад ням.-фаш.захопнікаў. Балгарыі прысвяцілі свае творы Броўка, М.Танк, П.Пестрак, Барадулін, Г.Бураўкін, А.Вярцінскі, Гілевіч, Калачынскі, К.Кірэенка, С.Ліхадзіеўскі, А.Лойка, Е.Лось, М.Лужанін, В.Матэвушаў, Я.Чнішчыц.

На Беларусі перакладстаўлена ў анталогіях – паэзіі (“Ад стром балканскіх”, 1965, і “Сто галоў. Сто паэтаў. Сто песень”, 1978, пер.Гілевіч і А.Разанаў), дзіцячай паэзіі (“Чарадзейны ліхтарык”, 1968, пер.Гілевіч), апавяданняў (“Скарб”, 1967, пер.Гілевіч і В.Нікіфаровіч, “Аповяданні пра Георгія Дзімітрова”, 1970), гумарыст.апавяданняў (“Адпачынак з байкапісцам”, 1980, пер.Нікіфаровіч), сатыр.і гумарыст.вершаў (“Перазараджаным набоем”, 1981, пер.Гілевіч). Асобнымі выданнямі выйшлі ў бел.перакладах зб-кі паэзіі Вапцарава “Песня пра чалавека” (1982), Н.Вылчава “Белая чайка” (1968), Давыдкава “Крокі вернасці” (1970), Германова “Касцёр на вяршыні” (1975). Выдадзены раманы Вазава “У ярме” (1955, пер.І.Сакалоўскі), а таксама А.Гуляшкі “”МТ станцыя” (1955, пер.П.Кавалёў) і С.Даскалова “Свая зямля” (1961, пер.Гілевіч) пра калектывізацыю ў Балгарыі, Давыдкава “Белы конь за акном” (1981, пер.У.Анісковіч) на маральна-псіхал.праблематыку, аповесці і апавяданні Каралійчава “Пад векавымі букамі” (1956), Даскалова “Любча-

безбілетнік” (1959), Вежынава “Сляды застаюцца” (1960), Грыгарава “Танча з Гарацвета” і Пятрова “Нончына каханне” (1961), Калчава “Закаханыя птушкі” (1964), Г.Караславава “Нявестка” (1966), Г.Угорава “Кліча Радопскі бор” (1972), Хайтава “Цмок” (1978) і інш. Бел.чытач пазнаёміўся з эмацыянальнай паэзіяй Баграны, Б.Бажылава, Габэ, А.Герава, Дэбеянава, Л.Даскаловай, М.Інджова, М.Ісаева, Панцялеева, Мацева, з філас.вершамі М.Бярберава, Германава, Дзімітровай, Леўчава, Ханчава, з грамадз. лірыкай Радзеўскага, Мятодзіева, Г.Джагарава, Смірненскага, П.Пенева, А.Стаянава, М.Шопкіна, з сатыр.паэзіяй Радзеўскага, Р.Раліна, М.Ганчава, Б.Банавы і інш. Разнастайна прадстаўлены малыя жанры балг.прозы. Пра беларусь пісалі Н.Вылчаў, Германаў, Давыдкаў, Л.Даскалова, С.Даскалоў, Н.Зідараў, П.Іарданава, Ламэр, Тодараў. Кнігі Паптанева “Беларусь – белая балада” (1971, проза), “Бярозы, і застаюся ў вашым палоне!” (1972, вершы), “Беларуская паэма” (1980) і іншыя творы, напісаныя ў выніку паездак па Беларусі, аб’яднаны ў адну кнігу і выдадзены на бел.мове пад назвай “Беларусь – белая балада” (1979, пер.Барадулін і Нікіфаровіч). Беларусі прысвечана кніга маст.публіцыстыкі Н.Вылчава “Беларуская бяроза” (1978). Перакладчыкамі твора балг.паэзіі выступілі Броўка, М.Танк, М.Аўрамчык, Барадулін, Бураўкін, Вялюгін, Вярцінскі, Гілевіч, А.Грачанікаў, А.Зарыцкі, Калачынскі, Разанаў, хведаровіч, прозы – Анісковіч, нікіфаровіч, сакалоўскі. Тэатры Балгарыі ставілі п’есы бел.драматургаў А.Маўзона “Калі ты чалавек”, А.Макаёнка “Ляовніха на арбіце”, М.Матукоўскага “Амністыя”. У тэатрах Беларусі ішлі п’есы “Трывега” Васілева, “Матапед” Л.Іарданава, “Калі лялькі не спяць” Л.Мілевай, “Нончына каханне” Пятрова.Сярод даследчыкаў творчасці бел.пісьменнікаў, бел.-балг.літ. сувязей Г.Вылчаў, Н.Вылчаў, Германаў, Н.Ланкаў, М.Мітоўска, Р.Станкевіч, К.Тапчыёў, Уладзіміраў, Чолакава, Эўцімава. Бел.даследчыкі вывучаюць праблемы развіцця Б.л., у т.л. паэзіі, гіст.рамана, малых жанраў прозы. Дні бел.культуры, л-ры ў НРБ адбыліся ў 1965 і 1973, дні балг.культуры, л-ры ў БССР – у 1958, 1965, 1972. З пач. 1960-х г. у Балгарыі праводзяцца сімпозіумы перакладчыкаў Б.л. За кнігу “Сказанне пра балгарскага брата” (1974) А.Сімураву прысуджана Дзярж.прэмія БССР імя П.М.Лепяшынскага (1978). За заслугі ў галіне маст.перакладу і прапаганды л-ры Ганаровымі граматамі Вярх.Савета БССР ўзнагароджаны балг.пісьменнікі Дз.Ангелаў, Н.Вылчаў, А.Германаў, І.Давыдкаў, К.Калчаў, П.Незнакомаў, С.Паптанеў. Ордэн Кірылы і Мяфодзія атрымалі П.Броўка, Н.Гілевіч, В.Нікіфаровіч.

Літ.: Цімашкова Л.Я. Беларуска-балгарскія літаратурныя сувязі. – Мн., 1963; Самасейка Л. Беларуска-паўднёваславянскія літаратурныя сувязі ў

старажытнасці // Садружнасць літаратур. – Мн., 1968; Мельцар Д.Б., Савачкін П.З. Беларусь і Балгарыя – дружба, супрацоўніцтва, братэрства. – Мн., 1973; Гілевіч Н.С. Верная вялікім заповітам: сучасная балгарская паэзія 1956–1976. – Мн., 1977; Нікіфаровіч В.В. Дарогі ў шырокі свет: Старонкі літаратурных узаема сувязей. – Мн., 1979; Адамовіч Г.Я., Казыра Л.А., Сакалоўскі У.Л., Чарота І.А. Беларуская савецкая літаратура за мяжой. – Мн., 1988; Тимофеева В.М. Литература европейских социалистических стран. – Мн., 1979, с. 18–50; Мельцер Д.Б. Белоруссия и Болгария: Дружба вечная, нерушимая. – Мн., 1981; Шабловская И.В. Литература европейских социалистических стран о войне. – Мн., 198 ; Вълчев Г. Приобщения. – София, 1971; Митовска М. За вас, бѣдни хора. – София, 1987; Станкевич, Р.Т. Янка Купала, Якуб Колас, Максим Богданович в Болгарии: генезис и специфика рецепции / Р.Т. Станкевич ; науч. ред. В.В. Гниломедов. – Минск : Веды, 2005. – 296 с.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ